

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA JEVĢENIJA TANČEVA [EVGENI TANCHEV]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 16. jūlijā¹

Lieta C-147/19

Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación S.A.
pret
Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales (AGEDI),
Artistas Intérpretes o Ejecutantes, Sociedad de Gestión de España (AIE)

(*Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Nomas tiesības un patapinājuma tiesības, un blakustiesības, kas attiecas uz autortiesībām intelektuālā īpašuma jomā – Komerciālos nolūkos publicētu fonogrammu izziņošana sabiedrībai – Prasība par zaudējumu atlīdzību – Vienreizēja taisnīga atlīdzība

1. Šis *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Direktīvas 2006/115/EK² 8. panta 2. punktu un līdzīgi formulēto Direktīvas 92/100/EEK³ 8. panta 2. punktu (turpmāk tekstā kopā – “Nomas direktīva”). Precīzāk, iesniedzējtiesa lūdz sniegt norādījumus attiecībā uz šīs normas piemērošanas jomu saistībā ar audiovizuālo darbu “izziņošanu sabiedrībai”, ja šajos audiovizuālajos darbos ir ietvertas iepriekš ierakstītas, publicētas fonogrammas.

2. Iesniedzējtiesā izskatāmā lieta attiecas uz atlīdzības prasījumiem, kurus saskaņā ar Spānijas tiesību aktiem, ar kuriem tiek ieviesta Nomas direktīva, ir iesniegušas divas Spānijas izpildītāju un fonogrammu producentu kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, par, kā tās apgalvo, televīzijas kompānijas īstenoto fonogrammu izmantošanu, izziņojot tās sabiedrībai. Televīzijas kompānija uzskata, ka attiecīgā “izziņošana sabiedrībai” nav “fonogrammu” vai “to reprodukciju”, bet gan “audiovizuālo darbu” izziņošana un ka par šādu saturu nav jāmaksā pieprasītā atlīdzība, pat ja šādos audiovizuālos darbos ir ietvertas iepriekš ierakstītas fonogrammas, kas ir tikušas publicētas komerciālos nolūkos kā to skaņu celiņi (to daļa).

3. Lai sniegtu atbildi uz iesniedzējtiesas jautājumiem, būs obligāti nepieciešama ne tikai attiecīgo Savienības direktīvu, bet arī starptautisko tiesību normu, visatbilstošāk – Starptautiskās konvencijas par izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību (turpmāk tekstā – “Romās konvencija”)⁴ un *WIPO* līguma par izpildījumu un fonogrammām (turpmāk tekstā – “*WPPT*”), analīze⁵.

1 Orģinālvaloda – angļu.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2006. gada 12. decembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā (kodificēta versija) (OV 2006, L 376, 28. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 2006/115”).

3 Padomes Direktīva (1992. gada 19. novembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām, kas attiecas uz autortiesībām intelektuālā īpašuma jomā (OV 1992, L 346, 61. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 92/100”).

4 Skat. šo secinājumu 4. un nākamos punktus.

5 Skat. šo secinājumu 10. un nākamos punktus.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Romas konvencija

4. Romas konvencija tika pieņemta Romā 1961. gada 26. oktobrī.

5. Lai arī Romas konvencija pati par sevi nav Eiropas Savienības tiesību sistēmas daļa, tomēr Eiropas Savienībā tai ir netieša iedarbība⁶.

6. Romas konvencijas 3. pantā ir sniegtas definīcijas vairākiem jēdzieniem, kas ar dažām atšķirībām ir definēti arī *WPPT* un kas tiek izmantoti Nomas direktīvā. Minētajā pantā turpmāk uzskaitītie jēdzieni konvencijas izpratnē tiek definēti šādi:

“[..]

b) “fonogramma” ir vienīgi ar dzirdi uztverama priekšnesuma skaņu vai citu skaņu fiksācija;

[..]

d) “publicēšana” [izziņošana sabiedrībai] ir fonogrammas kopiju piedāvāšana sabiedrībai saprātīgā daudzumā;

e) “reproducēšana” ir vienas vai vairāku attiecīgā darba kopiju izgatavošana;

[..].”

7. Romas konvencijas 7. panta 1. punktā ir noteikts:

“Konvencijā paredzētā izpildītāju aizsardzība ietver iespēju novērst:

[..]

c) priekšnesuma fiksācijas reproducēšanu bez izpildītāja piekrišanas:

i) ja pirmā fiksācija veikta bez viņa atļaujas;

ii) ja reproducēšana veikta citiem mērķiem, nevis izpildītāju dotajā atļaujā norādītajiem;

iii) ja pirmā fiksācija veikta saskaņā ar 15. panta noteikumiem, bet reproducēšana veikta mērķiem, kas atšķiras no šiem noteikumiem.”

8. 12. pantā noteikts, “ja komerciāliem mērķiem publicēta fonogramma vai šādas fonogrammas reprodukcija tiek raidīta vai citādi atskaņota [izziņota] publikai, izmantotājam jāsamaksā izpildītājiem, fonogrammu producentiem vai abiem vienreizēja atlīdzība. Gadījumā, ja starp šīm pusēm nav noslēgts līgums, atlīdzības sadali nosaka vietējā likumdošana”. Jēdziens “vienreizēja taisnīga atlīdzība” atkarojas gan *WPPT*, gan arī Nomas direktīvā.

9. Romas konvencijas 19. pants ir formulēts šādi:

“Neskatoties uz Konvencijas noteikto, tiklīdz izpildītājs devis atļauju izpildījuma vizuālai vai audiovizuālai fiksācijai, 7. pants zaudē tālāku pielietojumu.”

⁶ Skat. analīzi turpmāk, 48. un nākamajos punktos.

B. WPPT

10. WPPT tika pieņemts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī. Padome ar Lēmumu 2000/278/EK (2000. gada 16. marts)⁷ “apstiprināja” un ļāva deponēt vienošanās instrumentus. Eiropas Savienība ratificēja WPPT 2009. gada 14. decembrī, un attiecībā uz Eiropas Savienību tas stājās spēkā 2010. gada 14. martā. Tādējādi WPPT ir Eiropas Savienības tiesību sistēmas daļa.

11. WPPT 2. pantā noteikts:

“Šajā līgumā:

[..]

- b) “fonogramma” ir izpildījuma skaņu vai citu skaņu fiksācija vai arī tādu skaņu atveidojuma fiksācija, kas nav fiksētas un ir iekļautas kinematogrāfijas vai citos audiovizuālos darbos;
- c) “fiksācija” ir skaņu iemiesojums vai to atveidojums, kuras tādējādi var uztvert, reproducēt vai pārraidīt ar ierīces palīdzību;

[..]

- g) “izpildījuma vai fonogrammas “atklāts raidījums” [izziņošana sabiedrībai] ir izpildījuma skaņu vai fonogrammā fiksētu skaņu vai to atveidojumu pārraidīšana sabiedrībai jebkādā veidā, izņemot apraidi. Šā līguma 15. pantā jēdziens “atklāts raidījums” [izziņošana sabiedrībai] ietver skaņu vai fonogrammā fiksētu skaņu atveidojuma pārraidīšanu sabiedrībai.”

12. Diplomātiskajā konferencē⁸ tika pieņemts noteikts skaits “kopīgo paziņojumu” attiecībā uz WPPT⁹. Kopīgajā paziņojumā par 2. panta b) punktu ir noteikts:

“Šā līguma 2. panta b) punktā paredzētā fonogrammas definīcija nenozīmē, ka tiesības uz fonogrammu kaut kādā veidā tiek ietekmētas, iekļaujot to kinematogrāfijas vai citos audiovizuālos darbos.”

13. WPPT 15. pants “Tiesības saņemt atlīdzību par apraidi un atklātu raidījumu [izziņošanu sabiedrībai]” ir formulēts šādi:

“1. Izpildītājiem un fonogrammu producentiem ir tiesības uz vienreizēju taisnīgu atlīdzību par tiešu vai netiešu to fonogrammu apraidi vai jebkāda veida pārraidi sabiedrībai [izziņošanu sabiedrībai], kas publicētas komerciālos nolūkos.

2. Līgumslēdzējas valstis savos tiesību aktos var noteikt, ka vienreizējo taisnīgo atlīdzību no lietotāja pieprasa izpildītājs vai fonogrammas producers, vai abi. Līgumslēdzējas puses var ieviest tiesību aktus, ar ko, ja izpildītājs un fonogrammas producers nav noslēguši nolīgumu, nosaka noteikumus, saskaņā ar kuriem izpildītāji un fonogrammu producers sadala vienreizējo taisnīgo atlīdzību.

[..]”

⁷ OV 2000, L 89, 6. lpp.

⁸ Diplomātiskā konference par dažiem autortiesību un blakustiesību jautājumiem, kas Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas pārraudzībā tika sasaukta Ženēvā.

⁹ “Kopīgais paziņojums attiecībā uz Vispasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) līgumu par izpildījumu un fonogrammām, apstiprināts diplomātiskajā konferencē 1996. gada 20. decembrī”.

14. 1996. gada 20. decembrī diplomātu konferencē tika pieņemta “Rezolūcija par audiovizuālo izpildījumu”, kurā iesaistītās delegācijas pauda nožēlu, ka “[WPPT] nereglamentē izpildītāju tiesības uz viņu izpildījumu audiovizuālajos fiksējumos”, un aicināja veikt sagatavošanās pasākumus, lai vēlākais 1998. gadā pieņemtu protokolu par audiovizuālajiem izpildījumiem. Šāds protokols netika pieņemts, un problēma WPPT piemērošanas jomā netika atrisināta, bet galu galā tika izskatīta atsevišķā līgumā, Pekinas līgumā par audiovizuālo izpildījumu, kas tika pieņemts 2012. gada 24. jūnijā.

C. Direktīva 92/100

15. Direktīva 92/100 tika pieņemta 1992. gada 19. novembrī, un pēc vairāku grozījumu veikšanas dažādos direktīvas noteikumos tā tika aizstāta ar Direktīvu 2006/115, kurā tika kodificēta direktīva ar tajā izdarītajiem grozījumiem.

16. Sākotnējā Direktīvas 92/100 7. panta (Reproducēšanas tiesības) formulējumā bija noteikts:

“1. Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu reproducēšanu:

- Izpildītājiem – attiecībā uz viņu sniegto priekšnesumu fiksēšanu,
- skaņu ierakstu producentiem attiecībā uz viņu izdarītiem skaņu ierakstiem,

[..].

2. Reprodukcijas tiesības, kas minētas 1. pantā, var nodot citiem, deleģēt vai piešķirt ar licences līgumiem.”

17. Kopš Direktīvas 92/100 pieņemšanas 8. pants pēc būtības ir palicis nemainīgs, un tas ir pārņemts Direktīvā 2006/115, kā norādīts šo secinājumu 20. punktā.

D. Direktīva 2001/29

18. Direktīvas 92/100 7. pants tika grozīts un aizstāts ar Direktīvas 2001/29/EK¹⁰ 2. pantu (Reproducēšanas tiesības). Tajā ir paredzēts:

“Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

[..]

- b) izpildītājiem – attiecībā uz viņu sniegto priekšnesumu fiksēšanu;
- c) skaņu ierakstu producentiem – attiecībā uz viņu ierakstītajiem skaņu ierakstiem;

[..].”

10 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 2001/29”).

E. Direktīva 2006/115

19. Ar Direktīvu 2006/115 ir kodificēta grozītā Direktīva 92/100 pēc tam, kad pēdējā minētā tika veiktas vairākas izmaiņas. Lai arī, *inter alia*, grozījumi tika veikti Direktīvas 92/100 7. pantā, kas tika svītrots un aizstāts ar Direktīvas 2001/29 2. pantu, 8. pants pēc būtības ir palicis nemainīgs kopš tā pirmsākumiem Direktīvā 92/100.

20. 8. pantā (Raidīšana un publiskošana [izziņošana sabiedrībai]) noteikts:

[..]

2. Dalībvalstis paredz tiesības, kas nodrošina to, ka vienreizēju taisnīgu atlīdzību maksā lietotāji, ja komerciālos nolūkos publicētas fonogrammas vai šādu fonogrammu reprodukcijas izmanto raidīšanai bez vadiem vai publiskošanai [izziņošana sabiedrībai] un lai nodrošinātu to, ka šo atlīdzību savā starpā sadala attiecīgie izpildītāji un fonogrammu producenti. Ja nav noslēgts nolīgums starp izpildītājiem un skaņu ierakstu producentiem, dalībvalstis var izstrādāt noteikumus par to, kā šo atlīdzību sadalīt viņu starpā.

[..]”

F. Spānijas tiesības

21. Kā norāda iesniedzējtiesa, *Texto Refundido de la Ley de Propiedad Intelectual* (Intelektuālā īpašuma likuma pārstrādātā redakcija) 108. panta 4. punkts un 116. panta 2. punkts ir formulēti identiski. Pirmais no šiem diviem noteikumiem attiecas uz izpildītāju tiesībām; otrais – uz fonogrammu producentu tiesībām. Abu noteikumu teksts, kā to ir norādījusi iesniedzējtiesa, nosaka:

“Komerčiālos nolūkos publicētas fonogrammas vai šīs fonogrammas reprodukcijas, kas tiek izmantotas jebkāda veida izziņošanai sabiedrībai, lietotājiem ir pienākums samaksāt vienreizēju taisnīgu atlīdzību izpildītājiem un fonogrammu producentiem, starp kuriem šī atlīdzība tiek sadalīta. Ja starp viņiem nav panākta vienošanās par šīs atlīdzības sadali, tai jātiek sadalītai vienādās daļās [..].”

22. Minētā likuma 114. panta 1. punktā ir ietverta šāda definīcija:

“Fonogramma” ir jebkura vienīgi ar dzirdi uztverama darba izpildījuma vai citu skaņu fiksācija.”

II. Pamatlietas rašanās fakti un prejudiciālie jautājumi

23. Pamatlieta attiecas uz kolektīvā pārvaldījuma organizāciju *Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales* (turpmāk tekstā – “AGEDI”) un *Artistas Intérpretes o Ejecutantes, Sociedad de Gestión de España* (turpmāk tekstā – “AIE”) celtajām prasībām pret *Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación S.A.* (turpmāk tekstā – “Atresmedia”) par zaudējumu atlīdzināšanu par darbībām, kas saistītas ar komerciālos nolūkos publicētu fonogrammu (vai to reprodukciju) izziņošanu sabiedrībai¹¹ *Atresmedia* pārvaldītajos televīzijas kanālos laika posmā no 2003. gada 1. jūnija līdz 2009. gada 31. decembrim un par neatļautu fonogrammu reproducēšanu ar minētajām izziņošanas sabiedrībai darbībām.

¹¹ Nav uzreiz skaidrs kāpēc televīzijas translācijas nevarētu kvalificēt kā “raidīšanu”, nevis “izziņošanu sabiedrībai”. Tomēr Nomas direktīvas 8. pantā jēdziens “raidīšana” tiek minēts kā “raidīšana bez vadiem”, kas neietvertu kabeltelevīziju. Praktiski pienākums maksāt “vienreizēju taisnīgu atlīdzību” vienādi attiecināms uz “raidīšanu” un “izziņošanu sabiedrībai”.

24. 2010. gada 29. jūlijā *AGEDI* un *AIE* pret *Atresmedia* cēla prasību *Juzgado de lo Mercantil de Madrid* (Madrīdes komercietīsa, Spānija; turpmāk tekstā – “*Juzgado Mercantil*”), pieprasot atlīdzināt zaudējumus par iepriekšminētajām izziņošanas un reproducēšanas darbībām. *Juzgado Mercantil* nosprieda, ka nav pamata kompensācijas izmaksai par fonogrammu, kas ir ietvertas vai “sinhronizētas” audiovizuālos darbos, izziņošanu sabiedrībai vai par to “funkcionālu” reproducēšanu. Šī tiesa nosprieda, ka iepriekš ierakstīta fonogramma, kas ar attiecīgu maksas licenci sinhronizēta audiovizuālā darbā, rada jaunu un neatkarīgu atvasinātu darbu un ka tiesības uz atlīdzību par izziņošanu sabiedrībai un fonogrammas funkcionālu reproducēšanu (kura *Juzgado Mercantil* lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek minēta kā “darbs”) “beidzas” maksājuma par sinhronizāciju brīdī. Šī tiesa nosprieda noteikt *Atresmedia* samaksāt kompensāciju ar citu pamatojumu.

25. *AGEDI* un *AIE* iesniedza apelācijas sūdzības par *Juzgado Mercantil* spriedumu *Audiencia Provincial de Madrid* (Madrīdes provinces tiesa, Spānija; turpmāk tekstā – “*Audiencia Provincial*”), lūdzot piespriest *Atresmedia* izmaksāt kompensāciju arī par audiovizuālos darbos sinhronizētu fonogrammu izziņošanu sabiedrībai, publiskojot tās *Atresmedia* televīzijas kanālos. *Audiencia Provincial* apmierināja apelācijas sūdzību un savā spriedumā konstatēja:

“Fonogramma nav darbs [..]. [Tas] ir vienkārši informācijas nesējs, kurā ir fiksēts [konkrēts izpildījums]. [..] Līdz ar to, ja fonogramma nav darbs, attiecībā uz to nevar īstenot darbību, kas saistīta ar kādu pārveidošanas elementu tehniski juridiskā nozīmē, vai, paplašinot to, radīt atvasinātu darbu [..]. Paliel spēkā fakts, ka fonogrammā fiksēto skaņu īpašības ir objektīvi vienādas pirms un pēc sinhronizācijas [..]. Ciktāl [audiovizuālā darbā ietvertā fonētiskā fiksācija] ir vienkārši sinhronizētajā fonogrammā fiksēto skaņu kopija, [to] var uzskatīt tikai un vienīgi par šīs fonogrammas reprodukciju. Šīs reproducēšanas, tāpat kā pašas fonogrammas izziņošana sabiedrībai rada tiesības uz taisnīgu atlīdzību, kas paredzēta [attiecīgajos Spānijas noteikumos].”

26. Pamatojoties uz šiem argumentiem, *Audiencia Provincial* atcēla *Juzgado Mercantil* spriedumu un pilnībā apmierināja *AGEDI* un *AIE* pieteikumu.

27. *Atresmedia* iesniedza kasācijas sūdzību *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija; turpmāk tekstā – “*Tribunal Supremo*”), kas attiecas tikai uz jautājumu, vai audiovizuālo darbu izziņošana sabiedrībai, ko *Atresmedia* veikusi savos televīzijas kanālos, piešķir attiecīgajiem izpildītājiem un fonogrammu producentiem tiesības uz taisnīgu atlīdzību saskaņā ar Spānijas tiesību aktiem, ar kuriem tiek ieviests Nomas direktīvas 8. panta 2. punkts, proti, Likuma par intelektuālo īpašumu 108. panta 4. punktu un 116. panta 2. punktu.

28. Šajos apstākļos *Tribunal Supremo* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai jēdzienā “komerciālos nolūkos publicētas fonogrammas reprodukcija”, kas ir paredzēts Direktīvu 92/100 un 2006/115 8. panta 2. punktā, ietilpst komerciālos nolūkos publicētas fonogrammas reprodukcija audiovizuālā ierakstā, kas ietver audiovizuāla darba fiksāciju?
- 2) Ja atbilde uz iepriekšējo jautājumu ir apstiprinoša, vai televīzijas raidorganizācijai, kura jebkāda veida izziņošanai sabiedrībai izmanto audiovizuālu ierakstu, kas ietver kinematogrāfiska vai audiovizuāla darba fiksāciju, kurā ir reproducēta komerciāliem mērķiem publicēta fonogramma, ir jāmaksā vienreizēja taisnīga atlīdzība, kas ir paredzēta šo direktīvu 8. panta 2. punktā?”

29. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Atresmedia*, *AGEDI*, *AIE*, Spānijas valdība un Eiropas Komisija. 2020. gada 30. janvāra Tiesas sēdē visi minētie lietas dalībnieki sniedza mutiskus apsvērumus.

III. Analīze

A. Ievada apsvērumi

30. Ar pirmo no diviem Tiesai uzdotajiem jautājumiem šajā lietā ir paredzēts precizēt jēdzienu “komerciālos nolūkos publicētas fonogrammas reproducēšana”¹², jo šis jēdziens tiek izmantots Nomas direktīvas 8. panta 2. punktā. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa uzdod šo jautājumu attiecībā uz “sinhronizācijas” procesu, kurš noris audiovizuālā darba tapšanas laikā. Šķiet, ka šis nav process, kurā *Atresmedia* piedalītos kā televīzijas signālu pārraidītāja.

31. Šādi definēts jautājums attiecas uz reproducēšanas *darbību*; tomēr 8. panta 2. punkts attiecas uz *objekta* “fonogrammas [...] vai šādas fonogrammas reprodukcijas” “izziņošanas sabiedrībai” darbību. Pašreizējā tiesiskajā regulējumā ar Direktīvas 2001/29 2. pantu (Reproducēšanas tiesības) tiek regulētas reproducēšanas *darbības*. Šādu pirmā jautājuma izpratni apstiprina gan iesniedzējtiesas kopsavilkums *Atresmedia* argumentācijai¹³, gan arī *AGEDI* un *AIE* sniegto argumentu kopsavilkums¹⁴.

32. Ar otro jautājumu, skatot to kopsakarā ar pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai televīzijas raidstacijai, kas kā lietotāja izziņo sabiedrībai audiovizuālu darbu, kurā ir ietverta komerciāliem nolūkiem publicēta fonogramma vai šādas fonogrammas reprodukcija, ir jāmaksā vienreizēja taisnīga atlīdzība, kas paredzēta Nomas direktīvas 8. panta 2. punktā. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir skaidri norādīts, ka attiecīgās fonogrammas tika “sinhronizētas” pēc tam, kad tika saņemta atbilstoša atļauja¹⁵. Tādēļ ierosinu Tiesai pārformulēt uzdotos jautājumus un sniegt iesniedzējtiesai norādījumus par to, vai Nomas direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie jēdzieni “fonogramma” vai “fonogrammas reproducēšana” iekļauj audiovizuālu darbu, kurā ir ietverta fonogramma – pēc tam, kad ir pienācīgi iegūta atļauja no attiecīgajiem tiesību subjektiem, kuriem ir fonogrammas autortiesības, kā noteikts Direktīvas 2001/29 2. panta c) punktā, un norādījumus par to, vai Nomas direktīvas 8. panta 2. punkts uzliek dalībvalstīm pienākumu noteikt, ka lietotājam ir jāmaksā “vienreizēja taisnīga atlīdzība” tiesību subjektam(-iem), kuram(-iem) ir fonogrammas autortiesības tādos apstākļos, kādi ir pamatlietā.

33. Pirms pievērsos jautājumam par tāda audiovizuālā satura raksturu, kurā ietvertas iepriekš publiskotas fonogrammas, vispirms pievērsīšos audiovizuālā satura producenta veiktās “sinhronizācijas” raksturam.

34. Lietā *Pelham*¹⁶ Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2001/29 2. panta c) punkta izpratnē skaņu ierakstu producenta reproducēšanas tiesības ļauj iebilst pret to, ka kāda trešā persona izmanto no tā fonogrammas paņemtu kādu – pat ļoti īsu – skaņu fragmentu, lai iekļautu šo fragmentu citā fonogrammā, izņemot gadījumus, kad šis fragments ir iekļauts grozītā formā un nav atpazīstams ar

12 Nomas direktīvas teksts attiecas uz “šādu fonogrammu reprodukciju” (izcēlums mans).

13 Skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iedaļas ar nosaukumu “Piektais” 3. punktu.

14 Skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iedaļas ar nosaukumu “Piektais” 5. punktu. Tādējādi šķiet, ka iesniedzējtiesa nemeklē norādes par to, vai *Atresmedia* pati ir veikusi “reprodukcijas”, bet gan par to, vai filmu vai citu audiovizuālu saturu, ko tā izziņojusi sabiedrībai, varētu uzskatīt par fonogrammu “reprodukcijām”. Šis jautājums attiecas uz filmu vai cita audiovizuāla satura producentu darbībām un to, kā jāraksturo galarezultātā iegūtie darbi vai “ar darbu nesaistītie” produkti, nevis uz televīzijas kompānijas darbībām, pārraidot vai izziņojot sabiedrībai šādus galarezultātā iegūtos darbus vai ar darbu nesaistītos produktus. Es norādišu, ka, šķiet, netiek uzdots jautājums par to, vai dažāda audiovizuālā satura izplatīšana ir kvalificējama kā “izziņošana sabiedrībai” vai arī attiecīgās fonogrammas tika “publicētas komerciālos nolūkos” – šķiet, ka tas ir pašsaprotams.

15 Skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iedaļas ar nosaukumu “Pirmais” 3. punktu, izrakstu no *Juzgado Mercantil* sprieduma (“[...] iepriekš ierakstītas fonogrammas sinhronizācija audiovizuālā darbā ar attiecīgu maksas licenci [...]”) un sadaļas ar nosaukumu “Piektais” 2. punktu, *in fine* (iesniedzējtiesas apraksts par tās veiktās interpretācijas apšaubīšanu) (“[...] fonogrammas blakustiesību atlīdzība ir notikusi, atļaujot fonogrammas reproducēšanu vai sinhronizāciju audiovizuālā darbā”).

16 Spriedums, 2019. gada 29. jūlijs, *Pelham* u.c. (C-476/17, EU:C:2019:624, 29. punkts un rezolūtvās daļas 1) punkts).

dzirdi, tieši tādēļ, ka šāda skaņu paraugu ņemšana ir fonogrammas, no kuras tiek ņemts paraugs, daļēja “reproducēšana”. Tāpēc reproducēšanas tiesību izpratnē, kas tagad ir paredzētas Direktīvas 2001/29 2. panta c) punktā, no pastāvīgās judikatūras jāsecina, ka sinhronizācija (kas praktiski vienmēr nozīmētu atpazīstamu fonogrammas reprodukciju) ir reproducēšanas darbība.

35. Lai gan šāda “sinhronizācija” patiešām ir “reproducēšana” Direktīvas 2001/29 2. panta c) punkta izpratnē un tai ir nepieciešama attiecīgā tiesību subjekta, kuram ir fonogrammas autortiesības, tas ir, fonogrammas producenta, piekrišana un atļauja¹⁷, no tā obligāti neizriet, ka rezultāts šādai fonogrammas reproducēšanai jaunā apjomīgākā darbā arī būtu jāuzskata par “fonogrammas reproducēšanu” Nomas direktīvas 8. panta 2. punkta izpratnē.

B. Nomas direktīvas 8. panta 2. punkta piemērošanas joma

1. Direktīvas 92/100 jēdzienu interpretācija – likumdošanas vēsture

36. Direktīvā 92/100 netika sniegta daudzu galveno tajā ietvērto jēdzienu definīcijas. Tika uzskatīts, ka ir jādefinē jēdzieni “noma”, “patapinājums” un “filma”¹⁸, taču vairums jēdzienu, piemēram, “reproducēšana” vai “fonogramma”, direktīvā netika skaidri definēti. Sākotnējā Direktīvas 92/100 priekšlikuma pamatojuma izklāstā tika skaidri norādīts¹⁹, ka direktīvā izmantoto jēdzienu detalizētu definīciju nesniegšana ir bijusi Komisijas apzināta izvēle un ka mērķis ir bijis interpretēt direktīvas noteikumus atbilstoši Bernes konvencijai²⁰ un Romas konvencijai²¹.

37. Kā norādīts grozītajā Direktīvas 92/100 priekšlikumā²², sākotnējais priekšlikums aprobežojās ar “pirātisma veidiem, kas saistīti ar materiālo izmantošanu”, un saskaņā ar Zaļo grāmatu par autortiesībām²³ tajā nebija iekļauta blakustiesību aizsardzība, līdzīga tai, kas galu galā tika ieviesta direktīvas 8. pantā. Grozītajā priekšlikumā tika ņemts vērā Eiropas Parlamenta atzinums par tekstu, kas tika iekļauts Nomas direktīvas 8. pantā, un ar nelielām formulējuma izmaiņām tika pieņemts Parlamenta priekšlikums kā grozītā priekšlikuma 6.a pants. Saskaņā ar pamatojuma izklāstu 6.a pantā lielā mērā tika atspoguļots Romas konvencijas noteikumu minimums, vienlaikus sniedzot dalībvalstīm rīcības brīvību saglabāt esošo vai ieviest daudz plašāku aizsardzību²⁴.

38. Pamatojuma izklāsta isajā iedaļā par 6.a panta 2. punktu (kas kļuvis par Nomas direktīvas 8. panta 2. punktu) norādīts, ka šis noteikums “būtibā ir ieviests lielākajā daļā dalībvalstu tiesību; tas ir minimālais nosacījums”. Pamatojuma izklāstā nav minēti šādu dalībvalstu tiesību aktu piemēri, un sākotnējā priekšlikumā, lai gan tajā ietverta plaša diskusija par toreizējo dalībvalstu normatīvo regulējumu gan attiecībā uz autortiesībām, gan blakustiesībām, netika ietverts 8. pantam līdzīgs noteikums, un šķiet, ka tajā netiek apspriesti salīdzināmi noteikumi dalībvalstu tiesību aktos. Ņemot

17 Iesniedzējtiesas skatījumā, šī piekrišana tika pienācīgi iegūta attiecīgo sinhronizāciju laikā.

18 Definēti attiecīgi Direktīvas 92/100 1. panta 2. punktā, 1. panta 3. punktā un 2. panta 1. punktā. Direktīvas 12. apsvērumā noteikts, ka “šajā direktīvā jādefinē nomas un patapinājuma jēdzieni”.

19 Priekšlikums Padomes direktīvai par nomas tiesībām, patapinājuma tiesībām un dažām blakustiesībām (1991. gada 24. janvāris), COM(90) 586, galīgā redakcija – SYN 319 (turpmāk tekstā – “sākotnējais priekšlikums”).

20 Bernes Konvencija par literatūras un mākslas darbu aizsardzību (1886. gada 9. septembris), pēdējo reizi pārskatīta 1971. gada 24. jūlijā Parīzē un grozīta 1979. gada 28. septembrī.

21 Skat. sākotnējā priekšlikuma Otrās daļas [II] nodaļas [otro] daļu iedaļā par 6. pantu (Reproducēšanas tiesības) (56. lpp. angļu valodas versijā), kurā attiecībā uz šajā pantā minēto tiesību īpašniekiem un priekšmetu ir atsauce uz komentāriem, kas sniegti 2.1. iedaļā, kurā (attiecībā uz nomas un patapināšanas tiesībām) noteikts, ka “izmantotie jēdzieni ir būtiski autortiesību un blakustiesību jomā un to nozīme lielā mērā ir netieši saskaņota dalībvalstu tiesībās, izmantojot Bernes konvenciju [...] un Romas konvenciju [...]”. Šajā direktīvā ir atsauce uz Bernes konvenciju un Romas konvenciju, ciktāl izmantotie jēdzieni [...] ir interpretējami atbilstoši šīm konvencijām”.

22 Skat. Komisijas “Grozīto priekšlikumu Padomes direktīvai par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām, kas attiecas uz autortiesībām intelektuālā īpašuma jomā (1992. gada 30. aprīlis)”, COM(92) 159, galīgā redakcija – SYN 319 (turpmāk tekstā – “grozītais priekšlikums”), pamatojuma izklāsta 12. un nākamās lappuses par grozītā priekšlikuma 6.a pantu.

23 Zaļā grāmata par autortiesībām un tehnoloģiju izaicinājumu – Autortiesību jautājumi, attiecībā uz kuriem nepieciešama tūlītēja rīcība (1988. gada 7. jūnijs), COM(88) 172, galīgā redakcija.

24 Skat. grozītā priekšlikuma pamatojuma izklāsta 12. lpp., iedaļu par 6.a pantu.

vērā tolaik lielākoties nepilnīgi attīstīto blakustiesību jomu gan starptautiskajā mērogā, gan arī dalībvalstu tiesībās, šķiet maz ticams, ka 1992. gadā vairuma dalībvalstu tiesību aktos attiecībā uz audiovizuālo darbu “izziņošanu sabiedrībai” būtu paredzētas tāda veida ekonomiskās tiesības fonogrammu producentiem un izpildītājiem, kuru ieraksti tika iekļauti šādos audiovizuālos darbos, kādas pieprasa *AGEDI* un *AIE*. Tikpat maz ticams, ka Komisija, izstrādājot jauno noteikumu, pamatojoties uz Parlamenta atzinumu, būtu paredzējusi radīt šādas tiesības.

39. Grozītā priekšlikuma 6.a panta 2. punkts galu galā tika ieviests kā Direktīvas 92/100 8. panta 2. punkts vienīgi ar nelielām un nenozīmīgām teksta izmaiņām. Līdz ar to likumdošanas vēsture nepārprotami liecina, ka 8. panta 2. punktā piedāvātās aizsardzības apjoms nebija paredzēts, lai lielākajā daļā dalībvalstu ievērojami paplašinātu tolaik jau paredzēto aizsardzību. Paziņojums 10. apsvērumā un nepārprotamie paziņojumi sākotnējā priekšlikuma pamatojuma izklāstā, kā arī komentāri par 6.a pantu grozītā priekšlikuma pamatojuma izklāstā apstiprina, ka 8. panta 2. punktā lietotie jēdzieni ir interpretējami, ņemot vērā līdzīgos jēdzienus, kas definēti Romas konvencijā.

2. Romas konvencija

40. Romas konvencijas 12. pantā “Fonogrammu sekundārā izmantošana” ir noteikts – “ja komerciāliem mērķiem publicēta fonogramma vai šādas fonogrammas reprodukcija tiek raidīta vai citādi atskaņota publikai [izziņota sabiedrībai], izmantotājam jāsamaksā izpildītājiem, fonogrammu producentiem vai abiem vienreizēja atlīdzība”.

41. Tieši šis noteikums ir iedvesmas avots Nomas direktīvas 8. panta 2. punktam. Lai gan Nomas direktīvas 8. panta 2. punkts dažos aspektos atšķiras no Romas konvencijas 12. panta (direktīva nepieļauj atrunas, līdzīgas tām, kuras atļautas saskaņā ar Romas konvencijas 16. panta 1. punkta a) apakšpunktu, jo tajā ir prasīta vienreizēja taisnīga atlīdzība, kas jāpiešķir gan fonogrammu producentiem, gan izpildītājiem²⁵, un tā attiecas gan uz tiešu, gan netiešu izmantošanu), šīs lietas kontekstā visbūtiskākās noteikuma daļas (“komerciāliem mērķiem publicēta fonogramma vai šādas fonogrammas reprodukcija”) ir identiski formulētas gan konvencijā, gan direktīvā. Vēlāk 12. pants kļuva par pamatu *WPPT* 15. pantam, kas ir analizēts turpmāk 3. iedaļā “*WPPT*”.

42. Romas konvencijas izpratnē (tātad, iespējams, arī Direktīvas 92/100 izpratnē) jēdziens “fonogramma” ir definēts konvencijas 3. panta b) punktā kā “vienīgi ar dzirdi uztverama priekšnesuma skaņu vai citu skaņu fiksācija”. Ceļvedī jautājumā par Romas konvenciju un par fonogrammu konvenciju²⁶ ir nepārprotami noteikts, ka, “lai to kvalificētu kā fonogrammu, fiksācijai jābūt vienīgi fonētiskai. Attēlu (piemēram, kino) vai attēlu un skaņu (piemēram, televīzijas) fiksācija ir [*sic*] izslēgta”.

43. Balstoties uz šo definīciju, šķiet, ka jebkura audiovizuāla fiksācija tiek izslēgta no Romas konvencijas 12. panta jēdziena “fonogramma” un, iespējams, no Direktīvas 92/100 8. panta 2. punkta jēdziena “fonogramma”. Rezultātā, pamatojoties uz šo interpretāciju, nedz Romas konvencijas 12. pants, nedz Direktīvas 92/100 8. panta 2. punkts nepieprasītu maksāt vienreizēju taisnīgu atlīdzību par audiovizuālās fiksācijas izziņošanu sabiedrībai, ja vien fiksācija nav bijusi komerciālos nolūkos publicēta “fonogrammas reprodukcija”.

25 Skat. arī manus nesenos secinājumus lietā *Recorded Artists Actors Performers* (C-265/19, EU:C:2020:512), kuri īpaši attiecas uz Savienības ekskluzīvo kompetenci un dalībvalstu kompetenci noteikt, kuriem trešo valstu izpildītājiem ir tiesības uz taisnīgu atlīdzību.

26 Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas 1981. gadā publicētais *Guide to the Rome Convention and to the Phonograms Convention*, komentāri par 3. panta b) punktu, 3.7. punkts, 22. lpp. Skat. arī komentārus par 3. panta e) punktu, par kuru 3.15. punktā, 24. lpp., norādīts, ka “fonogramma” ir skaņu ekskluzīvi aurāla fiksācija [ieraksts, kas uztverams vienīgi ar dzirdi], turpreti “fiksācija” var būt gan vizuāla, gan audiovizuāla un ka “Romas konvencija aizsargā vienīgi skaņas fonogrammas”.

44. Romas konvencijas 3. panta e) punktā “reproducēšana” ir definēta kā “vienas vai vairāku attiecīgā darba kopiju izgatavošana”. 1961. gada Romas konvencijas un tā laikposma tehnoloģiskās attīstības kontekstā “kopija” tika saprasta kā fizisks objekts²⁷. Lai gan saskaņā ar Romas konvenciju reprodukcijai nav noteikti jābūt pilnīgi identiskai visa kopētā materiāla kopijai, jebkura jēdziena interpretācija, kas paplašina fonogrammas reprodukcijas jēdzienu attiecībā uz kaut ko citu, kas pats par sevi nav fonogramma, būtu pretrunā konvencijas sistēmai un loģikai, kā arī ierastajai nozīmei, kas piešķirta vārdiem – reprodukcija vai kopija.

45. Tāpēc uzskatu, ka Nomas direktīvas 8. panta 2. punkta interpretācija, ņemot vērā Romas konvencijas noteikumus, nepārprotami apstiprina secinājumu, ka 8. panta 2. punktā dalībvalstīm netiek prasīts nodrošināt tiesības uz taisnīgu atlīdzību par audiovizuāla darba, kurā ietverta komerciālos nolūkos publicēta fonogramma (vai tās daļas), izziņošanu sabiedrībai.

3. WPPT

46. Kopiena parakstīja WPPT 1996. gada 20. decembrī un to “apstiprināja” ar Lēmumu 2000/278. Eiropas Savienība to ratificēja 2009. gada 14. decembrī, un Eiropas Savienībā tas stājās spēkā 2010. gada 14. martā.

47. Tiesa jau ir izskatījusi jautājumu par WPPT piemērojamību Eiropas Savienības tiesiskajā kārtībā. Lietā SCF²⁸ Tiesa secināja, ka WPPT ir “saistošs Eiropas Savienības iestādēm un dalībvalstīm”, jo Eiropas Savienība ir parakstījusi WPPT un apstiprinājusi to ar Lēmumu 2000/278. WPPT noteikumi paši par sevi ir neatņemama Savienības tiesību sistēmas sastāvdaļa un tāpēc ir tajā piemērojami²⁹.

48. Saskaņā ar WPPT 1. panta 1. punktu nekas šajā līgumā neliek atkāpties no saistībām, kādas līgumslēdzējam pusēm ir citai pret citu saskaņā ar Romas konvenciju. Pamatojoties uz to, lietā SCF Tiesa konstatēja, ka, lai gan Eiropas Savienība nav Romas konvencijas līgumslēdzēja puse, tai ir pienākums “nelikt šķēršļus dalībvalstu saistībām, kas izriet no šīs konvencijas”, un ka šīs prasības dēļ Romas konvencijai ir netieša iedarbība Eiropas Savienībā³⁰. Šajā spriedumā Tiesa nepievērsās Romas konvencijas iedarbībai uz Nomas direktīvas piemērošanas apjomu un saturu, izmantojot jēdzienus, kas faktiski definēti, atsaucoties uz šo konvenciju, kā iepriekš norādīts šo secinājumu 36. un nākamajos punktos, kuros diskutēts par direktīvas likumdošanas vēsturi.

49. WPPT 2. pantā sniegta vairāku galveno jēdzienu definīcijas. Tādējādi jēdziens “fonogramma” ir definēts kā “izpildījuma skaņu vai citu skaņu fiksācija vai arī tādu skaņu atveidojuma fiksācija, kas nav fiksēta un ir iekļautas kinematogrāfijas vai citos audiovizuālos darbos”. Šī definīcija balstās uz Romas konvencijas izpratnē definēto jēdzienu “fonogramma” un divos veidos paplašina to. Atspoguļojot tehnoloģiju attīstību mūzikas jomā, WPPT definīcija ietver arī “skaņu atveidojumus”, piemēram, sintētisko skaņu ierakstus, tādus kā sintezatoru skaņas, kuras pirms fiksācijas nekad nav skanējušas kā īstas skaņas.

50. Turklāt WPPT izpratnē “fonogrammas” definīcija aptver arī skaņas vai skaņu atveidojumu fiksācijas, kuras ietvertas audiovizuālā fiksācijā, kas autortiesību izpratnē netiek kvalificēta kā “darbs”. Tās ir būtiskas izmaiņas.

²⁷ Tas ir atspoguļots arī *Guide to the Rome Convention and to the Phonograms Convention*, kura komentāros par 10. pantu (Fonogrammu producentu reproducēšanas tiesības) tiek atgādināta diplomātiskajā konferencē panāktā vienošanās, ka fonogrammas “tieša” reproducēšana nozīmē matricas izmantošanu un “netieša” reproducēšana tiek veikta, izmantojot ierakstu, kas iegūts no matricas, vai ierakstot radio vai televīzijas programmu, kurā ietverta fonogramma.

²⁸ Spriedums, 2012. gada 15. maijs, *SCF Consorzio Fonografici* (C-135/10, EU:C:2012:140, 38. punkts).

²⁹ Turpat, 39. punkts un tajā minētā judikatūra.

³⁰ Turpat, 50. punkts.

51. Kopīgajā paziņojumā par 2. panta b) punktu arī noteikts – “fonogrammas definīcija [...] nenozīmē, ka tiesības uz fonogrammu kaut kādā veidā tiek ietekmētas, ietverot tās³¹ kinematogrāfijas vai citos audiovizuālos darbos”.

52. *AGEDI* un *AIE* ir apgalvojušas – kopīgais paziņojums jāsaprot tādējādi, ka pēc fonogrammas ietveršanas audiovizuālā darbā turpina piemērot fonogrammu tiesību subjektu tiesības tā, it kā audiovizuālais darbs būtu (arī) fonogramma. Šis arguments un kopīgā paziņojuma skaidrojums, manuprāt, nav pareizi.

53. *WPPT* 2. panta b) punkta un 15. panta loģika un sistēma, kā arī sarunas, kuru rezultātā tika pieņemta šo noteikumu galīgā redakcija, neatbalsta tamlīdzīgu interpretāciju vai neloģisku priekšstatu, ka fonogramma, kas ir ierakstīta un tādā veidā ietverta audiovizuālā darbā, vienlaikus ir kvalificējama kā “fonogramma”.

54. Kā norādīts *Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO* [Rokasgrāmatā par *WIPO* pārvaldītajiem autortiesību un blakustiesību līgumiem]³², kura, lai gan nav juridiski saistoša, tomēr palīdz tiesai interpretēt *WPPT*³³, kopīgais paziņojums par 2. panta b) punktu paredzēja vēlreiz apstiprināt, ka fonogrammas audiovizuālos darbos var tikt izmantotas, tikai pamatojoties uz attiecīgiem līgumiskiem noteikumiem, pienācīgi ņemot vērā fonogrammu producentu tiesības, un, ja fonogrammas atkārtoti tiek izmantotas neatkarīgi no audiovizuālā darba, tām (atkārtoti) ir jātiek uzskatītām par fonogrammām, tas nozīmē, ka fonogramma, kas ietverta audiovizuālā darbā, zaudē savu fonogrammas statusu uz tik ilgu laiku, kamēr tā ir audiovizuālā darba daļa (un ka tā saskaņā ar kopīgo paziņojumu atgūst fonogrammas statusu, ja to atkal nodala no audiovizuālā darba)³⁴. Skat. arī diskusiju diplomātiskās konferences galvenajā I komitejā, kurā tika precizēts, ka filmu skaņu celiņiem, kas izdoti kā skaņu ieraksti, jābūt kvalificētiem kā fonogrammām³⁵.

55. Pamatojums šim viedoklim ir atrodams arī literatūrā. Skat., piemēram, *The WIPO Treaties 1996*, 258. lpp., 35. punkta pirmo un otro daļu, kas attiecas uz *WPPT* 2. pantu, kur ir paskaidrots: “Izslēgšana no [fonogrammas] jēdziena ir piemērojama tikai tad, ja skaņu celiņš tiek atskaņots kopā ar attēlu vai ir citādi ar to savienots. [...] Nav nozīmes tam, vai skaņu celiņš sākotnēji tika radīts, lai izmantotu to [...] kā fonogrammu [...]. Tas pats attiecas uz fiksācijas laiku: nav nozīmes tam, vai filmas skaņu celiņš ir iegūts no iepriekš veikta ieraksta vai tiek ierakstīts vienlaikus ar attēliem [...]. Izmantošanas veids – kā audiovizuāla darba neatņemama sastāvdaļa vai tikai kā atsevišķa skaņu ierakstīšana – ir ļoti būtisks.

Ja iepriekš radīta skaņu fiksācija vai tās atveidojumi vēlāk tiek ierakstīti audiovizuālā darbā, to fonogrammas raksturs paliek nemainīgs; var uzskatīt, ka tās netiek uzskatītas par fonogrammām ieraksta veikšanas laikā.”

31 Vārds “tās” kopīgajā paziņojumā no gramatikas viedokļa, šķiet, attiecas uz “tiesībām” uz fonogrammu. Skaidrs, ka tas nevar būt pareizi – vārds “tās” ir lasāms kā “tās” attiecībā uz fonogrammām, nevis tiesībām. Šajā pašā nozīmē skat. Reinbothe, J. un von Lewinski, S., *The WIPO Treaties 1996 – The WIPO Copyright Treaty and The WIPO Performances and Phonograms Treaty – Commentary and Legal Analysis*, 36. punkts, 259. lpp. Šim skaidrojumam apstiprinājums ir rodams kopīgā paziņojuma vienlīdz autentiskā tekstā franču valodā, kurš attiecīgajā daļā ir šāds: “la definition du phonogramme [...] n’implique pas que l’incorporation dans une oeuvre cinématographique ou une autre oeuvre audiovisuelle ait une quelconque incidence sur les droits sur le phonogramme”, ar ko saprot, ka ietveršana attiecas uz fonogrammu, nevis tiesībām.

32 *Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO and Glossary of Copyright and Related Rights Terms*, WIPO publikācija Nr. 891(E).

33 Šajā pašā nozīmē attiecībā uz *WIPO Guide to the Berne Convention* (Ženēva, 1978) skat. spriedumu, 2006. gada 7. decembris, *SGAE* (C-306/05, EU:C:2006:764, 41. punkts), un ģenerāladvokātes J. Kokotes [J. Kokott] secinājumus apvienotajās lietās *Football Association Premier League* u.c. (C-403/08 un C-429/08, EU:C:2011:43, 122. punkts).

34 *Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO*, 235. lpp., PPT-2.8.

35 Skat. *Records of the Diplomatic Conference of Certain Copyright and Neighbouring Rights Questions*, Ženēva, 1996, 691. lpp., 400. un 402. punkts.

56. Literatūrā ir parādījušies arī citi viedokļi. Skat. to pašu autoru *The WIPO Treaties on Copyright*³⁶, 272. lpp., 8.2.41. un 8.2.42. punktu, kuros tiek apspriests viedoklis, ka iepriekš ierakstītas fonogrammas varētu saglabāt savu raksturu pat tad, ja tās tiek ierakstītas audiovizuālā darbā, un 489. lpp., 9.2.8. un 9.2.9. iedaļu, kurās aprakstītas dažādu Līgumslēdzēju valstu atšķirīgas WPPT 2. panta c) punkta interpretācijas, kas tika izvirzītas 2000. gada diplomātiskās konferences sarunās, pēc kurām visbeidzot tika pieņemts Pekinas līgums³⁷.

57. 1996. gada 20. decembra “Rezolūcijā par audiovizuālo izpildījumu”, kas pieņemta 1996. gada diplomātiskajā konferencē, kurā iesaistītās delegācijas pauda nožēlu, ka “[WPPT] neaptver izpildītāju tiesības uz viņu izpildījuma audiovizuālajām fiksācijām”, arī tika atbalstīts viedoklis, ka WPPT 15. pantā nav paredzētas tiesības uz vienreizēju taisnīgu atlīdzību par audiovizuālo darbu, kuros ir ietverta iepriekš ierakstīta fonogramma, izziņošanu sabiedrībai.

58. Tāpēc uzskatu, ka Nomas direktīvas 8. panta 2. punkta interpretācija, ņemot vērā WPPT noteikumus, kuru mērķis ir šīs direktīvas noteikumu interpretācija saskaņā ar šī līguma noteikumiem, izteikti apstiprina secinājumu, ka 8. panta 2. punkts nepieprasa dalībvalstīm nodrošināt tiesības uz taisnīgu atlīdzību par audiovizuāla darbu, kura skaņu celiņā ir sinhronizēta komerciālos nolūkos publicēta fonogramma (vai tās daļa), izziņošanu sabiedrībai.

4. “Re:Sound” pret “Motion Picture Theatre Associations of Canada”

59. Lietā *Re:Sound* pret *Motion Picture Theatre Associations of Canada*³⁸ Kanādas Augstākā tiesa tika lūgta interpretēt Kanādas tiesību normas, kas ieviestas, lai izpildītu Kanādas saistības saskaņā ar Romas konvencijas 12. pantu. Kaut arī attiecīgo Kanādas tiesību aktu terminoloģija zināmā mērā atšķirās no Romas konvencijā un Nomas direktīvā izmantotās terminoloģijas, Kanādas tiesā izskatāmie jautājumi ļoti atgādina jautājumus, kas Tiesai ir uzdoti šajā lietā.

60. Kanādas tiesību aktos “skaņu ieraksts” tika definēts kā skaņas saturošs ieraksts, tomēr no definīcijas izslēdzot “jebkuru kinematogrāfiska darba skaņu celiņu, ja tas ir pievienots kinematogrāfiskam darbam”. Jāatzīmē, ka šī definīcija, šķiet, vairāk atgādina “fonogrammas” definīciju WPPT izpratnē nekā šī jēdziena definīciju Romas konvencijas izpratnē, ciktāl skaņu celiņu izņēmuma gadījumi (*carve-out*) ir piemērojami tikai attiecībā uz skaņu ierakstiem, kas pievienoti kinematogrāfiskiem “darbiem”.

61. Kanādas Augstākā tiesa vienbalsīgi nosprieda – šāda “skaņas ieraksta” definīcija nozīmē, ka tiesības uz taisnīgu atlīdzību nerodas, pievienojot skaņu celiņu kinofilmam, bet šāda atlīdzība pienākas, ja skaņu celiņš “tika atskaņots atsevišķi no filmas vai [televīzijas] programmas”, un ka šī interpretācija bija atbilstoša “fonogrammas” definīcijai Romas konvencijas 3. pantā, jo Kanādas izņēmuma gadījumi (*carve-out*) “skaņu celiņiem” neparedzēja izņēmumu “vienīgi fonētiskajai fiksācijai(-ām)”³⁹.

62. Lietas analīzei ir informatīvs raksturs, lai gan, protams, tai nekādā ziņā nav izšķirošas ietekmes uz šo Tiesā izskatāmo lietu.

36 Reinbothe, J. un von Lewinski, S, *The WIPO Treaties on Copyright – A Commentary on the WCT, the WPPT, and the BTAP*, 2. izdevums.

37 Skat. Austrālijas viedokli, kas izteikts MC I 2000 protokola kopsavilkuma 319. punktā, lai iepazītos ar līdzīgu viedokli šajos secinājumos paustajam; skat., piemēram, minētā protokola 97. punktā iekļautos Eiropas Savienības viedokļus, kuros pausta noteikta interpretācijas brīvība, un Amerikas Savienoto Valstu un Japānas viedokļus par skaidrojumu, kuri atšķiras no šajos secinājumos paustās izpratnes (minētajā protokolā attiecīgi 95. un 96. punkts).

38 [2012] 2 SCR 376.

39 Turpat, 35., 36., 49., 50. un 52. punkts. Citam rezultātam skat. spriedumu *Phonographic Performance Co. of Australia Ltd* pret *Federation of Australian Commercial Television Stations* [1998] HCA 39, kuru Kanādas Augstākā tiesa izcēla, pamatojoties uz atšķirībām attiecīgajos tiesību aktos. Austrālijas lietu izlēma ar triju tiesnešu vairākumu, diviem tiesnešiem pauzot atšķirīgu viedokli. Vēlos norādīt, ka Austrālijas tiesas spriedumā, šķiet, nav atsauces uz blakustiesībām, kuras ir Romas konvencijas 12. panta priekšmets.

5. Jēdziena “reproducēšana” salīdzinājums Direktīvas 2001/29 2. panta c) punkta un Nomas direktīvas 8. panta 2. punkta izpratnē

63. Varētu šķist, ka, pamatojoties uz loģiku un lingvistiku, reproducēšanas darbības rezultāts būtu jāuzskata par reproducētā objekta “reprodukciju”.

64. Tomēr iesniedzējtiesas aprakstītais sinhronizācijas process ir daudz plašāks nekā vienīgi fonogrammas reproducēšana. Ir jāizveido vizuālā daļa visam audiovizuālajam darbam – jāpieņem, ka parasti tas tiek darīts sākotnēji, – un skaņu celiņš, ieskaitot fonogrammu (tās daļas), jāpielāgo vizuālajai daļai. Var tikt iekļauts dialogs, kā arī citas ierakstītas muzikālas vai ar mūziku nesaistītas audio daļas. Šīm citām audiovizuālā produkta daļām jābūt pietiekami oriģinālām, lai apvienotais rezultāts autortiesību izpratnē iegūtu audiovizuāla “darba” statusu un uz to neattiektos WPPT izpratnē definētais fonogrammas jēdziens⁴⁰.

65. Paturot prātā, ka nedz Nomas direktīvā, nedz Direktīvā 2001/29 nav sniegta frāzes “komerciālos nolūkos publicēts skaņu ieraksts [fonogramma] vai šāda skaņu ieraksta [fonogrammas] reprodukcija”, kā arī jēdzienu “fonogramma” un “reprodukcija” definīcija, kuri atrodami šajā frāzē, šo jēdzienu un šīs frāzes nozīme un piemērošanas joma ir jānosaka, ņemot vērā to ierasto nozīmi ikdienas valodā, vienlaikus ņemot vērā arī to kontekstu⁴¹. Šiem jēdzieniem noteikumā, kurā nav tiešas atsauces uz dalībvalstu tiesību aktiem, to nozīmes un piemērošanas jomas noteikšanai ir jābūt autonomi un vienveidīgi interpretētiem visā Eiropas Savienībā, kā to prasa vajadzība Savienības tiesības piemērot vienveidīgi un vienlīdzības princips⁴².

66. Sākot ar iepriekšminētās frāzes un jēdzienu kontekstu, jēdziens “reproducēšana” ir atrodams ne tikai Nomas direktīvas 8. panta 2. punktā, bet arī Direktīvas 92/100 7. pantā un šī noteikuma vēlākajā versijā kā daļa no Direktīvas 2001/29 3. panta.

67. Kā Tiesa ir vairākkārt atzinusi, jēdzieniem, kas izmantoti Direktīvās 2001/29 un 2006/115, ņemot vērā Savienības tiesību sistēmas vienotības un saskaņotības prasības, ir jābūt vienādi nozīmei, ja vien Savienības likumdevējs konkrētā likumdošanas kontekstā nav paudis citu nodomu⁴³.

68. Šajā ziņā ir svarīgi ņemt vērā atšķirīgos mērķus un atšķirīgās intereses, kuras, no vienas puses, aizsargā Savienības tiesību noteikumi (un atbilstošie starptautisko tiesību noteikumi), kuri izpildītājiem un producentiem paredz ekskluzīvas (bet nododamas) tiesības atļaut vai aizliegt noteiktas darbības, kā, piemēram, producentu tiesības atļaut vai aizliegt viņu fonogrammu reproducēšanu, un, no otras puses, tiesības uz taisnīgu atlīdzību par nomāšanu vai patapināšanu, kā arī par apraidi vai izziņošanu sabiedrībai, kuras būtībā ir ekonomiska rakstura tiesības⁴⁴.

69. Tiesību atļaut vai aizliegt noteiktas darbības mērķis ir nodrošināt izpildītājus un fonogrammu producentus ar viņu ieguldītā darba rezultātu noteiktu izmantošanas veidu kontroles līdzekļiem, tādējādi ļaujot viņiem veikt pārrunas par atlīdzību šādai izmantošanai, turpretim tiesību uz taisnīgu atlīdzību mērķis ir nodrošināt izpildītājiem vai producentiem kompensāciju par viņu izpildījumu vai investīcijām attiecībā uz izmantošanas veidiem, kurus viņi nekontrolē.

40 Komisija savos paskaidrojumos tiesas sēdē norādīja uz *Youtube* videoierakstiem, kuros kā audiovizuāla satura piemēri fonogrammām ir pievienoti kompaktdiska vāka attēli, kas autortiesību izpratnē netiek uzskatīti par “darbiem” un kas tādējādi atbilstu “fonogrammām” WPPT izpratnē. Es piekritu šim viedoklim.

41 Skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Pelham* u.c. (C-476/17, EU:C:2019:624, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 Skat. spriedumu, 2003. gada 6. februāris, *SENA* (C-245/00, EU:C:2003:68, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

43 Skat. spriedumus, 2016. gada 31. maijs, *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379, 28. punkts), un 2011. gada 4. oktobris, *Football Association Premier League* u.c. (C-403/08 un C-429/08, EU:C:2011:631, 188. punkts).

44 Diskusijai par tiesībām uz atlīdzību salīdzinājumā ar ekskluzīvām tiesībām WPPT 15. panta kontekstā skat. Reinbothe, J. un von Lewinski, S., *The WIPO Treaties on Copyright – A Commentary on the WCT, the WPPT, and the BTAP*, 2. izdevums, 394. lpp., 8.15.17. un nākamie punkti.

70. Attiecībā uz jēdzienu “publiskošana” [izziņošana sabiedrībai], kas ietverts Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktā, kā arī Nomas direktīvas 8. panta 2. punktā, Tiesa ir vairākkārt atzinusi, ka šo noteikumu mērķi ir zināmā mērā atšķirīgi, jo iepriekšminētais 3. pants nodrošina autoriem tiesības, kurām ir preventīvs raksturs⁴⁵. Tāda pati loģika ir piemērojama arī attiecībā uz Direktīvas 2001/29 2. pantu, kas arī nodrošina tiesību subjektus [, kuriem ir fonogrammas autortiesības,] ar preventīva rakstura tiesībām, proti, tiesībām atļaut vai aizliegt reproducēšanu.

71. Turklāt jēdziens “reprodukcija” var tikt saprasts gan kā konkrēta priekšmeta reproducēšanas process, gan kā šādas reproducēšanas galarezultāts. Saskaņā ar Direktīvas 2001/29 2. panta c) punktu ir aizliegta nesankcionēta reproducēšanas *darbība*, turpretī 8. panta 2. punktā runa ir par atbildību par reprodukcijas kā fonogrammas kopijas noteiktiem izmantošanas veidiem, proti, par objekta izmantošanu. Tās ir viena un tā paša vārda divas atšķirīgas nozīmes.

72. Šajā ziņā izskatāmā lieta atšķiras no situācijas, kas tika analizēta lietā *Reha Training*⁴⁶, kurā Tiesa sprieduma 31. un 32. punktā neatrada pierādījumus tam, ka Savienības likumdevējs būtu paredzējis jēdzienam “izziņošana sabiedrībai” Direktīvās 2001/29 un 2006/115 piešķirt atšķirīgas nozīmes, un kurā šajās divās direktīvās paredzētajām tiesībām bija viens un tas pats rašanās apstāklis (un attiecīgais jēdziens bija daļa no šī apstākļa).

73. Pievēršoties ierastajai “reprodukcijas” nozīmei ikdienas valodā, es varētu apgalvot, ka neviens parasts cilvēks neuzskatītu tipisku audiovizuālu darbu par fonogrammas, kas tiek izmantota kā šī darba skaņu celiņš (tā daļa), “reprodukciju”. Tikai un vienīgi nolūkā sniegt piemēru es neuzskatu – un neticu, ka kāds uzskatītu, – tādu filmu kā *Death in Venice*⁴⁷ par Mālera Piektās simfonijas ieraksta (tā daļas) vai jebkuru citu mūzikas ierakstu, kas tika iekļauti šīs filmas skaņu celiņā, “reprodukciju”⁴⁸ vai filmu *The Graduate*⁴⁹ par *Simon & Garfunkel* dziesmas *The Sound of Silence* “reprodukciju” šī jēdziena ierastajā nozīmē ikdienas valodā.

74. Iepriekš ierakstītas dziesmas ieraksta iekopēšanu filmas skaņu celiņā var uzskatīt par reproducēšanas *darbību*, jo tas ir tas, kas tiek darīts. Dziesma tiek reproducēta un iestrādāta audiovizuālajā darbā. Kā apskatīts šo secinājumu 33.–35. punktā, šķiet skaidrs, ka šāda reproducēšanas darbība reproducēšanas tiesībās izmantotā termina izpratnē notiek, sinhronizējot fonogrammu.

75. Tomēr tas, ka iepriekš radīta ieraksta sinhronizācija ir šīs fonogrammas reproducēšanas darbība, nepadara iegūto audiovizuālo darbu (kurā dziesma, domājams, ir mazākā un mazāk nozīmīgā daļa) par dziesmas reprodukciju. Tas diez vai atbilstu šī jēdziena ierastajai nozīmei ikdienas valodā.

76. Lietā *Pelham* Tiesa tika lūgta interpretēt Nomas direktīvas 9. pantā paredzētās “izplatīšanas tiesības”. Šis noteikums tostarp paredz fonogrammu producentiem ekskluzīvas tiesības padarīt savas fonogrammas, “ieskaitot to kopijas”, pieejamas sabiedrībai pārdodot vai kā citādi. Tiesai tika uzdots jautājums, vai fonogramma, kurā ietverti skaņu izvilkumi, kas pārnesti no citas fonogrammas (minētajā lietā – bez tās fonogrammas, no kuras tika ņemti skaņu izvilkumi, tiesību subjektu piekrišanas), ir fonogrammas, no kuras tiek ņemti skaņu izvilkumi, “kopija” Nomas direktīvas 9. panta 1. punkta izpratnē. Tiesa uz šo jautājumu atbildēja noliedzīgi. Tā izvirzīja argumentus, kas daļēji balstīti izplatīšanas tiesību mērķī, ciktāl tas attiecas uz fonogrammu producentiem (nodrošinot producentam iespēju, izmantojot pienācīgu intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieku aizsardzību, atgūt ieguldītās

45 Spriedumi, 2012. gada 15. marts, *SCF Consorzio Fonografici* (C-135/10, EU:C:2012:140, 74. un 75. punkts), un 2016. gada 31. maijs, *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379, 29. un 30. punkts).

46 Spriedums, 2016. gada 31. maijs, *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379).

47 1971. gada drāmas žanra filma, kuru režisēja Lukino Viskonti [*Luchino Visconti*], scenāriju balstot Tomasa Manna [*Thomas Mann*] līdzīga nosaukuma novele.

48 Ir jāpieņem, ka tika izmantota iepriekš ierakstīta mūzika.

49 1967. gada romantiska komēdija, drāma, kuras režisors ir Maiks Nikolss [*Mike Nichols*] un kurā galveno lomu atveido Dastins Hofmans [*Dustin Hoffman*].

investīcijas, kā arī apkarot pirātismu), daļēji – balstoties uz analogisku (lai arī atšķirīgi formulētu) noteikumu Ženēvas konvencijas 1. panta c) punktā⁵⁰, ka fonogramma, kas satur skaņu izvilkumus no citas fonogrammas, nav atzīstama par šīs fonogrammas “kopiju”, “ja tajā nav ietverta pati šī fonogramma pilnā apjomā vai nozīmīga tās daļa”⁵¹.

77. Jāatzīmē, ka lieta *Pelham* attiecās uz situāciju, kad reproducētā vai nokopētā daļa bija ievērojami mazāka nekā viss darbs kopumā, jo tika reproducēta tikai neliela oriģinālās fonogrammas daļa. Izskatāmajā lietā attiecīgā fonogramma var pilnībā vai daļēji tikt reproducēta sinhronizācijas procesā. Tomēr, pat ja fonogramma sinhronizācijas procesā tiek reproducēta pilnībā, prasība audiovizuālā produkta uzskatīšanai par “darbu” nozīmē, ka veiktajām izmaiņām kopējā darbā jāatbilst oriģinalitātes sliekšnim. Tāpēc nevar apgalvot, ka fonogramma un audiovizuālais darbs ir viens un tas pats vai arī ka audiovizuālais darbs ir fonogrammas reprodukcija vai kopija.

78. Šajā kontekstā varētu apgalvot, ka jēdzieni “reprodukcija” un “kopija”, lai arī nav identiski pēc nozīmes, ir saistīti jēdzieni. Patiešām, Romas konvencijas 3. panta e) punktā “reproducēšana” ir definēta kā “vienas vai vairāku attiecīgā darba kopiju izgatavošana”. Šajā ziņā piedāvātais risinājums, manuprāt, arī visvairāk atbilst iepriekšējai Tiesas judikatūrai.

IV. Secinājumi

79. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai uz *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Jēdzieni “fonogramma” un “fonogrammas reprodukcija”, kas iekļauti Padomes Direktīvas 92/100/EEK (1992. gada 19. novembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām, kas attiecas uz autortiesībām intelektuālā īpašuma jomā, 8. panta 2. punktā un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/115/EK (2006. gada 12. decembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā 8. panta 2. punktā, neietver audiovizuālu darbu, kurā fonogramma ir ietverta pēc tam, kad ir pienācīgi iegūta attiecīgā(-o) fonogrammas tiesību subjekta(-u) atļauja, kā tas ir prasīts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā 2. panta c) punktā.

Ja sabiedrībai izziņotais darbs pats par sevi ir audiovizuāls darbs, tas nav uzskatāms par “fonogrammu” Direktīvas 92/100 8. panta 2. punkta un Direktīvas 2006/115 8. panta 2. punkta izpratnē, kura tiek “izmantota” vai izziņota sabiedrībai.

Līdz ar to Direktīvas 92/100 8. panta 2. punkts un Direktīvas 2006/115 8. panta 2. punkts neprasa dalībvalstīm uzlikt lietotājam pienākumu maksāt “vienreizēju taisnīgu atlīdzību” ietvertās fonogrammas tiesību subjektam(-iem), izziņojot sabiedrībai audiovizuālo darbu.

⁵⁰ Konvencija par fonogrammu producentu aizsardzību pret neatļautu viņu fonogrammu pavairošanu (1971. gada 29. oktobris).

⁵¹ Spriedums, 2019. gada 29. jūlijs, *Pelham* u.c. (C-476/17, EU:C:2019:624, 55. punkts).